



PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
Masarykova univerzita

Dokážeme správně připravit budoucí učitele praktického vyučování v konfrontaci s RVP?

Petr Sládek, Jan Válek

Pedagogická fakulta
Masarykova Univerzita
Poříčí 7, 603 00 Brno



RVP a základní otázky

- RVP je dokument, který je závazný pro organizaci a obsah výuky různých profesí na různých školách
- Víme-li, že máme 281 platných RVP SOV, pak si musíme položit otázky:

1) Jakým způsobem připravit studijní programy pro přípravu budoucích učitelů?

2) Lze vůbec nalézt průsečík alespoň pro některé skupiny podobných oblastí vzdělávání?

Typicky Tech., Obch., Služ., Zdrav. ...?

Odpověď na 1. otázku???

- Kde (řazeno podle abecedy podle názvu univerzity)
 - Institut vzdělávání a poradenství - Česká zemědělská univerzita v Praze
 - Masarykův ústav vyšších studií - České vysoké učení technické v Praze
 - Pedagogická fakulta - Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích ???
 - Pedagogická fakulta - Masarykova univerzita
 - Institut celoživotního vzdělávání - Mendelova univerzita v Brně
 - Centrum dalšího vzdělávání - Technická univerzita v Liberci ???
 - Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická - TUL
 - Pedagogická fakulta - Univerzita Hradec Králové
 - Pedagogická fakulta - Univerzita Karlova
 - Pedagogická fakulta - Univerzita Palackého v Olomouci
 - Fakulta pedagogická - Západočeská univerzita v Plzni ???

Odpověď na 1. otázku???

- Z průchodů studiem vidíme:
 - **Didaktika** oboru je vždy zastoupena min. tři semestry
 - Vždy **didaktická technika** a **ICT**
 - Většinou je zastoupen také **Management**
 - Často **Ekonomie**
 - Často **BEPO** (BOZP a PO)
 - Méně často **Ekologie**, **Právo**, **Školská legislativa**
 - Zřídka předměty zaměřené na přírodní vědy, velmi často pouze jedna z disciplín **Fy**, **Ch**, **Bi**, nikde **Ma**
 - Nikde **Doprava**
 - Pomocí PV specializace od cca 4. semestru

Většinou absolvent získá spíše obecné vědomosti než aby byl rozvíjen i ve svém vlastním oboru (mimo DID)

Odpověď na 2. otázku???

- Musíme vyjít z **RVP** a každodenní praxe
 - Technické obory
 - Strojírenství
 - Stavebnictví
 - Elektrotechnika
 - Dopravní služby
 - Obchod a Služby
 - Zdravotnické obory

Rámcové požadavky na studijní programy ...

- Nově koncipované programy na VŠ úrovni (podle nových Institucionálních akreditací NAU) akreditací by měly být více obecné. Jak to lze spojit s UPV???
- Navíc nás zavazují/svazují nové *Rámcové požadavky na studijní programy jejímž absolvováním se získává odborná kvalifikace k výkonu regulovaného povolání pedagogických pracovníků* z dílny MŠMT z 5. 10. 2017

Konkrétně...

Rámcové požadavky na studijní programy – Bc. UPV

- Bc. Učitelství praktického vyučování
 - Učitelská propedeutika 35–46 % 63–83 kr.
(**např.** pedagogika, psychologie, obecná didaktika, školní pedagogika, pedagogická psychologie, vývojová psychologie, inkluzivní didaktika, metodologie CT, cizí jazyk, popř. univerzitní základ)
 - Obor + oborová didaktika 30–40 % 54–72 kr.
(s ohledem na zaměření předchozího vzdělávání)
 - Praxe 13–16 % 23–29 kr.

Rámcové požadavky na studijní programy – NMgr. UOP

- NMgr. Učitelství odborných předmětů
 - Učitelská propedeutika 50–58 % 60–70 kr.
(**např.** pedagogika, psychologie, obecná didaktika, školní pedagogika, pedagogická psychologie, vývojová psychologie, inkluzivní didaktika, metodologie CT, cizí jazyk, popř. univerzitní základ)
 - Obor + oborová didaktika 8–10 % 10–12 kr.
(ale asi všichni cítíme, že by to mělo být více)
 - Praxe 12–17 % 14–20 kr.
(nebo přidat alespoň více praxe)

Studijní program je určen pro **absolventy**
neučitelských Mgr. programů (hotoví Ing. –
půjdou vůbec do pedagogické praxe??? Proč?)

Rámcové požadavky na studijní programy – z komunikace s MŠMT

- Obávám se, že toto bude prakticky pro **adepty učitelství na odborných SŠ neakceptovatelné**, když jim stačí získat **doplňující pedagogické minimum krátkodobým kurzem** třeba i mimo vysoké školství. Tím **budou** plně **kvalifikovaní učitelé** ve **středním odborném školství** určitě **chybět**.
- Na základě dlouhodobé **spolupráce s řediteli středních odborných škol** a jejich zkušeností i zavedenou praxí vyplývá, že se právě **z řad absolventů Učitelství praktického vyučování rekrutují po absolutoriu NMgr. programu Učitelství odborných předmětů kvalitní učitelé odborných předmětů**. Takto připravení učitelé odborných předmětů **navíc zůstávají věrni střednímu odbornému školství**.

Rámcové požadavky na studijní programy – problémy

- Navíc v současnosti není ze strany KPED a KPSY PdF MU vůle hovořit a učit o situacích nejen na ZŠ, ale i na **SOU** a **SOŠ**.
- Vyučují vše pouze pro **ZŠ** a nebo **G** tj. pro zaměření na všeobecně vzdělávací předměty

RVP a nové studijní programy na VŠ

- Pokusme se sladit 281 RVP SOV s malým přidělem **Oboru + oborové didaktiky**, který je k dispozici při tvorbě Bc. programu UPV
- Analýzou vybraných RVP hledáme průsečíky toho co učit
 - Asi tušíme, že je potřeba počet RVP **ještě** zredukovat. Proč?
 - Jak má připravovat VŠ budoucí učitele UPV tolika oborů???
- Na základě minulých doporučení Akreditační komise má být zaměření UPV (Tech., Obch., Služ., Zdrav. ...) realizováno pomocí PV předmětů
- V NMgr. UOP by *Zaměření programu by mělo být zřejmé z názvu programu*

Které RVP redukovat?

- Možná z
 - 1. vlny M, L
 - 23-41-M/01 Strojírenství s 23-45-M/01 Dopravní prostředky
 - 65-42-M/01 Hotelnictví s 65-42-M/02 Cestovní ruch
 - 2. vlny E
 - 29-51-E/01 Potravinářská výroba a 29-51-E/02 Potravinářské práce
 - 31-59-E/01 Šití oděvů s 41-55-E/01 Šití prádla
 - Obecně z M, L skupina 82 Umění a užité umění
 - Obecně z H skupina 31 Textilní výroba a oděvnictví
 - Obecně z E skupina 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů

Které RVP redukovat?

- Byť se to možná nezdá, ale došlo by k redukci cca o dalších 30–50 oborů, což opět zjednoduší situaci v přípravě budoucích učitelů praktického vyučování

Otázka pro Vás vážené kolegyně a kolegové

***Kolik bylo ke konci školního roku
2016/2017 ročníků, které absolvovaly
vzdělání pod RVP?***

A kolik žáků/absolventů?

Platí jak pro SŠ tak pro ZŠ.

Než přejdeme k RVP, podívejme se na Kurikulum podle „filozofie východisek“

- Personální
 - Progresivní; vychází se z jedinečnosti **žáka**; individualizace
- Polytechnické
 - Dáno **trhem práce**; ovládání technologií
- Esencialistické
 - Dáno **informační společnosti**; různé gramotnosti
- Akademické
 - Dáno „**kulturou Západu**“; spojení civilizačních hodnot a zájmů žáka
- Aktivistické
 - Sociokritické, rekonstrukční, globální; k získání výbavy **pro řešení společenských problémů** – ekologie, integrace,...; souvislost s různými ideologiemi

A jaká může být Dimenze (struktura) kurikula?

- Ideová
 - Příklady idejí: humanita, globalizace, antixenofobní, kooperace, harmonická osobnost; **obecné cíle**
- Obsahová
 - **Konkrétnější cíle**; tradičně: osvojování vědomostí, pak dovednosti, postoje (vliv ideologií); řadí se sem **kompetence** → aktivní zapojení do společnosti; co s novými poznatky? ... **core-curriculum**, Kernkurikulum, základní učivo, standardy ... **Kdo a podle jakých kritérií ho určí?**
- Organizační
 - **Školský systém**, typy škol, RVP, konkrétní **škola**, ŠVP, učební plány, osnovy, metodické příručky, učebnice
- Metodická
 - V rukou **učitele**, formy a metody výuky

Proč kritizujeme/kritizují?

- RVP „roztříštilo“ úroveň znalostí, vědomostí a dovedností žáků jednotlivých škol ZŠ, SŠ, VŠ (vždy si vyšší škola stěžuje na nižší)
- RVP je sice aktualizován, ale dochází jen ke zvýšení rozsahu očekávaných výstupů a učiva
- Současné RVP jsou často ve velkém rozsahu podobné ne-li shodné se starými *programy/osnovami*

A také...

Kurikulární dokumenty a současná legislativa

Podle § 4 odst. 2 zákon č. 561/2004 Sb. (ve znění účinném od 1. 1. 2017 do 31. 8. 2017) musí Rámcové vzdělávací programy odpovídat **nejnovějším poznatkům**:

- a) vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat, a*
- b) pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného.*

Podle těchto hledisek budou rámcové vzdělávací programy také upravovány. Tvorbu a oponenturu rámcových vzdělávacích programů zajišťují příslušná ministerstva prostřednictvím odborníků vědy a praxe, včetně pedagogiky a psychologie.

Vzdělávání a kurikulární dokumenty – Od roku 1990

- *RVP* bylo v roce **2001** v dokumentu tzv. *Bílá kniha*
- Schválení *RVP* proběhlo v roce **2004**
- Pilotáž vybraných částí *ŠVP* od září **2004**, na šestnácti ZŠ, ukončeno v červnu **2006**
- Vlastní výuka podle *RVP ZV* započala v září **2007**, kdy se podle něj učili žáci 1. a 6. tříd
- Výuka podle *RVP G* nebo *RVP SOV* započala v září **2009**

Průběh reformy – Vydávání RVP

	Schválení RVP	Školy začínají v prvních ročnících učit podle příslušných ŠVP
Mateřské školy	1. 3. 2005	1. 9. 2007
Základní školy	31. 8. 2005	1. 9. 2007 (povinně v 1. i v 6. roč.)
Základní umělecké školy	do 31. 8. 2010	1. 9. 2012
Gymnázia	24. 7. 2007	1. 9. 2009
Dvojazyčná gymnázia	do 31. 8. 2009	1. 9. 2009
Sportovní gymnázia	24. 7. 2007	1. 9. 2009
Ostatní střední školy (SOŠ, SOU, VOŠ)		
1. vlna (280 → 62)	31. 8. 2007	1. 9. 2009
2. vlna (186 → 82)	1. 9. 2008	1. 9. 2010
3. vlna (166 → 82)	do 31. 8. 2009	1. 9. 2011
4. vlna (77 → 49)	do 31. 8. 2010	1. 9. 2012
5. vlna (6 → 4)	7. 2012	1. 9. 2014
6. vlna (2 → 2)	11. 2012	1. 9. 2015

H - Obory vzdělání s výučním listem

E - Obory vzdělání s výučním listem

M, L - Obory vzdělání s maturitou

L5 - Obory vzdělání s maturitou (nástavby)

J - Střední nebo střední odborné vzdělání bez maturity i výučního listu

M - Úplné střední odborné vzdělání s maturitou (bez vyučení)

P - Vyšší odborné vzdělání v konzervatoři

Vlny nasazování RVP SOV

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
M, L	32	194
H	30	86
	62	280

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
M, L	30	89
H	41	67
E	11	30
	82	186

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
M, L	45	83
H	10	13
E	19	53
L5	3	12
J	5	5
	82	166

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
M, L	3	3
H	2	2
E	6	19
L5	30	45
M + P	8	8
	49	77

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
H, L5	4	6

Kategorie	Nových oborů vzdělávání	Nahraz. oborů vzdělávání
M + P	2	2

Vzdělávání a kurikulární dokumenty – Od roku 1990

- **RVP G a RVP GSP** prošly těmito změnami:
 - 18. 5. 2009 byly doplněny počty povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky
 - 25. 11. 2011 (č. j. 35455/2011-23) změna počtu povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky
 - 20. 4. 2015 (č. j. MSMT-4385/2015-1) změna počtu povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky v RVP GSP

Odpověď na otázku z úvodu

- Kolik máme k roku 2017 nebo spíše ve školním roce 2016/2017 ročníků, které absolvovaly vzdělání pod RVP? A kolik žáků/absolventů?
 - 2 ročníky zcela pod RVP ZV (narození 2001–2002)
 - 7 ročníků pouze pod RVP ZV na 2. stupni (narození 1996–2002)
 - 1 ročník osmiletých gymnázií v zcela pod RVP G nebo RVP GSP (narození 1998)
 - až 5 ročníků SOV, podle postupného náběhu RVP (narození 1994–1998)

Konkrétnější počty žáků...

Počty absolventů jednotlivých typů škol s RVP

	Rok narození	Školní rok	Narozeno	Absolventů	Kód v UIV.cz
RVP ZV 1. + 2. stupeň	2001	2015/2016	90 715	75 773	C1.33.1
	2002	2016/2017	92 786	76 592	C1.4.1
RVP ZV 2. stupeň	1996	2010/2011	90 446	79 302	C1.4
	1997	2011/2012	90 657	75 750	C1.4
	1998	2012/2013	90 535	74 832	C1.4
	1999	2013/2014	89 471	75 652	C1.4
	2000	2014/2015	90 910	75 501	C1.4.1
RVP G	1998	2016/2017	90 535	???	???
RVP G + RVP SOV	1994	2012/2013	106 579	101 055	D1.1.4
	1995	2013/2014	96 097	90 076	D1.1.4
	1996	2014/2015	90 446	83 822	D1.1.4
	1997	2015/2016	90 657	78 385	D1.1.4
	1998	2016/2017	90 535	???	???

Několik poznámek k počtům absolventů jednotlivých typů škol s RVP

- Pro školní rok 2016/2017 dosud nebyly k dispozici počty absolventů. Počty žáků ve 4. a 8. ročnících SOU, SOŠ a G zatím také nebyly finální.
- Žáci kteří absolvovali 2. stupeň ZŠ pod RVP ZV byli také ve školních rocích 2015/2016 a 2016/2017, ovšem tyto jsme již započítali do žáků, kteří absolvovali celou základní školu pod RVP ZV 1.+2. stupeň
- Absolventi **RVP G + SOV** z 2015/2016 jsou již na začátku 2. ročníku a jejich následovníci z 2016/2017 v 1. ročníku na VŠ
(***Je v těchto ročnících něco jinak než dříve?***)

Závěr?

- Z analýzy **RVP SOV** plyne, že je potřebná redukce oborů jednak kvůli SŠ samotným, ale i kvůli VŠ
- Zaměřit **Studijní katalogy předmětů na VŠ** ještě více do praxe např. *dát více specializace, kterou si budou studenti dodělávat fakultativně na kurzech od externích firem a škol nebo na „spřátelených pracovištích“*
- Nelze podle **Rámcové požadavky na studijní programy** zařadit do **Učitelské propedeutiky** i takové předměty, které tam nyní nejsou a už je učíme?

Závěr?

- Dále se z naší předchozí práce nad **RVP ZV** se ukázalo, že dochází k redukci časové dotace **přírodovědných předmětů** což není v současném stavu krok správným směrem, uvážíme-li **absenci technických odborníků v praxi**
- Nelze se ubránit myšlence, že **RVP** je probíhajícím experimentem na školní mládeži.

Závěrem

***Rozhodnutí, zda je RVP kritizováno
oprávněně nebo dokonce mrtvé necháme
na každém z Vás, vážení přátelé...***

Dokážeme správně připravit budoucí učitele praktického vyučování v konfrontaci s RVP?

Děkujeme za pozornost

doc. RNDr. Petr Sládek, CSc. (sladek@ped.muni.cz)

PhDr. Jan Válek, Ph.D. (valek@ped.muni.cz)

Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání

Pedagogická fakulta

Masarykova Univerzita

Poříčí 7, 603 00 Brno, ČR